VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pääministeri Orpon hallituksen kehysriihi 15.-16.4.2024

Kehysriihen päätökset valtion T&K-rahoituksen kohdennuksista vuosille 2025-2028

Hallitus sitoutuu kansalliseen tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus- ja kehittämismenot (T&K) 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Kansallisen tavoitteen ja voimassa olevan T&K-rahoituslain mukaisesti valtion T&K-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä sillä edellytyksellä, että yksityisen sektorin panostukset kasvavat 2,8 prosenttiin.

T&K-rahoituksen lisäykset JTS 2025-2028:

momentti	asia	2025	2026	2027	2028	
32.20.40	Business Finland, avustukset yrityksille	45	130	230	230	pysyvä korotus
32.20.40	Business Finland, avustukset tutkimukseen	40	70	130	130	pysyvä korotus
29.40.51	Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	15	15	45	45	pysyvä korotus
29.40.51	Suomen Akatemia, temaattiset tutkimusinfrastruktuurihaut	15	15	15	15	pysyvä korotus
29.40.51	Suomen Akatemia, yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit ml. testausalustat		20	50	50	pysyvä korotus
29.40.20	EuroHPC LUMI:n korvaaminen uu-della supertietokoneella (Suomen osuus 250 milj.)	50	75	75	50	v. 2025-2028 yht. 250 Me
useita momentteja	Tutkimuslaitosten post doc -ohjelma	4,9	13,3	13,3	8,4	v. 2025-2028 yht. 40 Me
32.20.50	EU-vastinrahoitus korkeakouluille ja tutkimusorganisaatioille	15	20	25	25	pysyvä korotus
33.60.32	Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5	5	5	5	pysyvä korotus
30.1.2022	Biotalouden T&K-toiminnan tukeminen	4	4	4	4	pysyvä korotus
	yhteensä, milj. euroa	**193,9**	**367,3**	**592,3**	**562,4**	

- Pysyvät lisäykset ovat vuonna 2028 yhteensä 540 miljoonaa euroa.
- Momentti 32.20.40 Business Finland, avustukset tutkimukseen:
    - Rahoitusta kohdennetaan myös julkista tutkimusta tekevien tutkimusorganisaatioiden esikaupallisiin, elinkeinoelämän kanssa verkottuneisiin tutkimushankkeisiin, joilta ei edellytetä välitöntä vientipotentiaalia.
- TAE2025 -valmistelun yhteydessä tarkastellaan tarvetta lisätä Business Finlandin ja Suomen Akatemian toimintamenoja valtuuksien kasvun myötä.

Tulevien vuosien liikkumatila

- **Tarkoitus on jättää tilaa tulevien vuosien T&K-rahoituksen tarpeita varten. Vuoden 2028 lisäyspäätökset tehdään seuraavalla vaalikaudella.**

	2025	2026	2027	2028
Liikkumatilan määrä	16 milj.	90 milj.	200 milj.	540 milj.

Tutkimuslaitosten post doc –ohjelma

Rahoituksella palkattaisiin yhteentoista valtion tutkimuslaitokseen yhteensä 85 post doc (tutkijatohtori) -tutkijaa vuosille 2025–2027.

Ministeriö	Momentti	Momentin nimike	Post doc -paikkamäärät	post doc -ohjelma, tuhatta euroa			
				2025	2026	2027	2028
VM	28.30.02	Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot	4	300	600	600	300
MMM	30.01.05	Luonnonvarakeskuksen toimintamenot	14	930	2170	2170	1240
MMM	30.20.01	Ruokaviraston toimintamenot	4	0	620	620	620
MMM	30.70.01	Maanmittauslaitoksen toimintamenot	7	470	1080	1080	620
LVM	31.01.04	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	7	450	1050	1050	600
TEM	32.01.04	GTK:n toimintamenot	4	450	600	600	150
TEM	32.01.49	Valtionavustus VTT:lle	23	1870	3910	3910	2040
STM	33.02.03	Säteilyturvakeskuksen toimintamenot	1	0	150	150	150
STM	33.02.06	Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot	1	0	150	150	150
STM	33.03.04	Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot	7	0	1050	1050	1050
STM	33.03.50	Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan	3	0	450	450	450
YM	35.01.04	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	10	450	1500	1500	1050
		yhteensä	85	**4 920**	**13 330**	**13 330**	**8 420**
				40 000			

Kehysriihen linjauksia T&K-rahoituksesta

Valtion investoinnit T&K-toimintaan kohdennetaan T&K-rahoituslain asettamien tavoitteiden ja reunaehtojen sekä T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaisesti. Rahoitettavan toiminnan on oltava vaikuttavaa ja edistettävä tutkimus- ja innovaationeuvoston linjaamia tavoitteita. Valtion rahoituksen tavoitteena on suomalaisen T&K-järjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen.

Rahoituksen kohdentamista ohjaavat tutkimus- ja innovaationeuvoston linjaamat tavoitteet, joista keskeisiksi on tunnistettu yksityisten ja julkisten T&K-toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen, yksityisten investointien vivuttaminen, T&K-osaajien riittävyys, tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien laajempi tukeminen sekä eurooppalainen ja kansainvälinen yhteistyö.

T&K-rahoituslain mukaisesti T&K-toiminnan rahoitusta voitaisiin rahoituksen vuosittaisen korotuksen vähentämisen sijaan kohdentaa uudelleen, jos yksityiset T&K-menot eivät kehittyisi tavoitellusti. Uudelleenkohdentaminen voisi tulla kyseeseen, jos sillä olisi perustellusti mahdollista aktivoida yksityisiä T&K-investointeja tai poistaa yksityisiin T&K-investointeihin liittyviä esteitä. Rahoitusta voitaisiin korotuksen vähentämisen sijasta kohdentaa myös julkiseen T&K-toimintaan, jos arvioitaisiin, että yksityisten T&K-investointien edellytyksiä voitaisiin tehokkaimmin edistää panostamalla julkisen sektorin T&K-toimintaan tai yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyöhön.

Rahoittamalla sekä yrityksiä että yritysten kanssa yhteistyötä tekeviä julkisia tutkimusorganisaatioita yrityksiä kannustetaan yrityksiä lisäämään pitkäjänteisesti niiden omia T&K-investointeja.

T&K-rahoituksen vaikuttavuutta seurataan. Rahoituksen vaikuttavuuden seurantaan luodaan aikataulu ja seurannan rakenteet. Vaikutuksia ja vaikuttavuutta on arvioitava niin kokonaisuuden kuin yksittäisten toimien tasolla. Vaikutusarvioinnin mahdollistamiseksi tukien ja toimenpiteiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan tieteellisen, luotettaviin tutkimusasetelmiin perustuvan arviointitutkimuksen tarpeet.

Lisärahoituksen kohdentaminen ja periaatteet

Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjausten mukaisesti T&K-toiminnan tueksi tarvitaan ajantasaisia tutkimusinfrastruktuureja, jotka palvelevat laajasti T&K-järjestelmän toimijoiden tarpeita. Tutkimusinfrastruktuureilla on käyttöperiaatteet, jotka mahdollistavat niiden palveluiden hyödyntämisen kaikille TKI-järjestelmän käyttäjäryhmille. Suomen Akatemian kautta rahoitettavien, yhteiskäyttöisten tutkimusinfrastruktuurien osalta rahoitushauissa huomioidaan, miten infrastruktuuri kannustaa T&K-toimijoita yhteistyöhön ja edistää uusien innovaatioiden syntymistä.

TEM:n ohjauksessa Business Finland kehittää yrityksille kohdennettavan T&K-rahoituksen ehtoja niin, että rahoitus tukee yritysten T&K-osaamisen pitkäjänteistä vahvistumista. Tämä lisää T&K-toiminnan edellytyksiä myös T&K-lisärahoituskauden päätyttyä ja vahvistaa suomalaisten yritysten T&K-kyvykkyyttä.

Kuten syksyn 2023 budjettiriihessä linjattiin, ammattikorkeakoulujen mahdollisuutta saada kilpailtua tutkimusrahoitusta Business Finlandin kautta parannetaan. Business Finland luo mekanismin, jolla on mahdollista kohdentaa rahoitusta myös ammattikorkeakoulujen yritysyhteistyössä tehtävään soveltavaan tutkimukseen.

Business Finland vahvistaa rahoitusta tutkimustulosten ja tutkimuspohjaisten innovaatioiden kaupallistamisen vauhdittamiseksi. Rahoituksella edistetään myös luovien alojen T&K-intensiteetin lisäämistä, sekä taiteen ja kulttuurin aloilta syntyvien, tutkimuspohjaisten innovaatioiden kaupallistamista. Tavoitteena on vahvistaa innovaatiojärjestelmän kyvykkyyttä, vauhdittaa yritysten kasvua ja lisäarvon jäämistä Suomeen.

TEM varmistaa, että BF:n T&K-rahoitusinstrumenttien ehdoissa edellytetään, että avustus käytetään täysimääräisesti T&K-toimintaan (valtion T&K-toiminnan rahoitusta vuosina 2024-2030 koskevan lain mukaisesti) Business Finlandille osoitettavaa T&K-lisärahoitusta kohdennetaan entistä vahvemmin tukemaan yritysten ja muiden tutkimusorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyötä myös laajemmin kuin alihankinnan kautta.

EU-vastinrahoituksella tuetaan tavoitetta kaksinkertaistaa Suomeen kanavoituvan EU T&K-rahoituksen saanto. Rahoituksella kannustetaan tutkimusorganisaatioita osallistumaan aiempaa laajemmin EU:n T&K-hankkeisiin, joiden kautta suomalaiset toimijat pääsevät vahvemmin hyödyntämään eurooppalaisia verkostoja ja niissä syntyvää osaamista. EU-tutkimusrahoituksen kotiuttamiseen tarvittavan rahoituksen tason riittävyyttä tarkastellaan uudelleen viimeistään hallituksen puoliväliriihessä.

Elinvoimakeskusten uudistamisessa valmistellaan rahoitusmekanismia, jolla edistetään pk-yritysten tavoitteellista T&K-toimintaa. T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaisesti T&K-lisärahoitusta kohdennetaan kilpailullisin menettelyin Business Finlandin ja ELY-keskusten (myöhemmin Elinvoimakeskusten) kautta pk-yrityksille, jotka sitoutuvat pitkäjänteisesti lisäämään ja vahvistamaan uudistavaa T&K-toimintaansa. Tavoitteena on saada uusia yrityksiä tekemään T&K-toimintaa sekä rohkaista yrityksiä ottamaan suurempia riskejä kunnianhimoisemmissa T&K-hankkeissa.

Kasvavan T&K-rahoituksen kohdentamisessa huomioidaan myös alueellisia ja alakohtaisia tarpeita. Alueellista ja alakohtaista erikoistumista edistetään vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi.

Varautuminen T&K-investointeihin

Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi maaliskuussa Suomen osallistumista EuroHPC-supertietokoneen isännöintiä koskevaan hakuun enintään 250 miljoonaan euron rahoitusosuudella. Hallitus sitoutuu suurteholaskennan kapasiteetin jatkuvuuden varmistamiseen. Syksyn 2023 hallituksen budjettiriihen keskeisissä päätöksissä tämä sitoutuminen vahvistettiin. Investointi Kajaanin suurteholaskennan ekosysteemiin vahvistaisi osaltaan myös itäisen Suomen elinvoimaa ja edellytyksiä talouskasvuun. Nykyisen EuroHPC LUMI -supertietokoneen kilpailukykyinen käyttöaika on päättymässä vuonna 2027 ja sen korvaamisen valmistelu on jo käynnistetty.

Business Finlandin kautta toteutetaan siruteknologian ohjelma ja varmistetaan hallitusohjelman mukainen EU:n sirusäädöksen (Chips Actin) vastinrahoitus. Varaudutaan siruosaamiskeskuksen perustamiseen Suomeen osana sirukokonaisuutta.

Arvioidaan kevään 2024 aikana mahdollisuuksia rahoittaa GTK:n MinTec-infrastruktuuri olemassa olevan T&K-rahoituksen kautta ja tämän pohjalta arvioidaan tarvittaessa tarvetta budjettirahoitukselle vuoden 2025 talousarviossa.

Osana rahoituskokonaisuutta varaudutaan maa- ja metsätalousministeriön toimialalle kuuluviin T&K-investointitarpeisiin, kuten Luonnonvarakeskuksen Jokioisten tutkimusnavetan uudistushankkeeseen sekä kansallisiin vastinrahoitusosuuksiin EU:n T&K-rahoittajayhteistyönä toteutettaviin rahoitushakuihin sekä MMM:n päätöksentekoa ja ruoka- ja luonnonvara-alan elinkeinojen kehittämistä tukevien T&K-hankkeiden rahoitusosuuksiin.